Uchwała Nr 47/2026
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 19 listopada 2026 r.

dotycząca poselskiego projektu ustawy o finansowaniu działań zmierzających do zwiększenia zdolności produkcji półprzewodnikowych układów scalonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw

Po rozpatrzeniu, na wniosek Marszałka Sejmu z dnia 28 października 2026 r. (pismo SPS-III.020.357.7.2026), poselskiego projektu ustawy o finansowaniu działań zmierzających do zwiększenia zdolności produkcji półprzewodnikowych układów scalonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedstawia następującą opinię.

Rada dostrzega potrzebę wzmacniania krajowych kompetencji w zakresie badań, rozwoju i produkcji układów półprzewodnikowych, w szczególności ze względu na ich znaczenie dla bezpieczeństwa technologicznego państwa. Rada dostrzega wagę i znaczenie dążenia do poszerzenia możliwości finansowania badań naukowych i prac rozwojowych (w tym wprowadzenie programów badawczych umożliwiających równoległą pracę kilku zespołów nad osiągnięciem wspólnego celu technologicznego). Podkreśla jednak, że skuteczność proponowanych rozwiązań będzie zależała od zapewnienia transparentnych zasad wyboru wykonawców, podejmowania decyzji o przyznaniu finansowania oraz oceny osiąganych rezultatów.

Rada zwraca uwagę, że projektowany art. 5c przyznaje kierownikowi programu istotny wpływ na określanie zakresu konkursów i kryteriów oceny wniosków, rekomendowanie projektów do finansowania oraz monitorowanie ich realizacji, zaś podmiot zarządzający przyznaje finansowanie zgodnie z rekomendacją kierownika. W ocenie Rady tak znaczący wpływ kierownika programu na wybór i ocenę projektów powinien zostać zrównoważony wyraźnym rozdzieleniem kompetencji, wzmocnieniem niezależności oceny merytorycznej oraz jednoznacznym określeniem odpowiedzialności za decyzje finansowe.

Zastrzeżenia budzi także rezygnacja z przeprowadzenia otwartego konkursu zmierzającego do wyłonienia podmiotu zarządzającego na rzecz wskazania go przez ministra. Choć projekt określa kryteria wyboru i przewiduje obowiązek publicznego uzasadnienia decyzji, nie zapewnia jednak możliwości porównania potencjału podmiotów, które mogłyby pełnić tę funkcję, w ramach otwartego postępowania. Doprecyzowania wymaga również podział zadań między ministra, podmiot zarządzający i kierownika programu, tak aby było możliwe jednoznaczne ustalenie, kto faktycznie odpowiada za wybór projektów oraz prawidłowe gospodarowanie przyznanymi środkami.

Doprecyzowania wymagają również zasady oceny rezultatów. Pomimo przewidzianych okresowych przeglądów programu z udziałem ekspertów zewnętrznych podmiot zarządzający potwierdza osiągnięcie kamieni milowych na podstawie oceny kierownika programu, co nie zapewnia samo w sobie przeprowadzenia niezależnej weryfikacji wyników. Rada rekomenduje przeprowadzanie niezależnej weryfikacji kluczowych etapów oraz uzupełnienie przewidzianej sprawozdawczości o dane pozwalające oceniać zarówno prawidłowość wykorzystania środków, jak i rzeczywisty postęp technologiczny.

Rada zwraca również uwagę na znaczenie współpracy międzynarodowej dla osiągnięcia celów technologicznych zakładanych w projekcie. Jednocześnie wskazuje, że projekt nie określa jednoznacznie zasad finansowania takiej współpracy, w tym możliwości zlecania specjalistycznych prac podmiotom zagranicznym, korzystania z ich infrastruktury badawczej oraz pozyskiwania technologii. Rada postuluje doprecyzowanie tych zasad, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa państwa.

Rada zwraca ponadto uwagę na potrzebę zapewnienia przejrzystości i celowego wykorzystania kwoty 1,5 mld zł pochodzącej z wydatków na obronę narodową. Rada postuluje prowadzenie wyodrębnionej ewidencji tych środków oraz okresowe rozliczanie zarówno wydatków, jak i rezultatów finansowanych działań.

Mając powyższe na uwadze, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego uznaje wagę zagadnień, do których odnosi się projekt ustawy, wskazuje jednak, że projekt w obecnym brzmieniu wymaga istotnych zmian, przede wszystkim w zakresie zasad zarządzania programami badawczymi, wyboru beneficjentów oraz oceny osiąganych rezultatów. Rada wnosi o uwzględnienie przedstawionych uwag w dalszych pracach legislacyjnych.

Uchwałę otrzymują Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Marcin Pałys
Marcin Pałys
2026.11.20
10:55:00 +01'00'

dr hab. Marcin Pałys, prof. UW